

ภาค ๑ สมัยที่ ๖๔ เล่ม ๑๕

บทบรรณาธิการ

คำถาม การได้มาซึ่งทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์โดยทางนิติกรรม แต่มิได้ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เช่น ได้มาโดยการตกลงด้วยวาจา ผู้ได้มาจะฟ้องขอให้บังคับใช้ไปจดทะเบียนเพื่อให้ทรัพย์สินดังกล่าวบริบูรณ์ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๘๐/๒๕๔๒ โจทก์จำเลยตกลงกันด้วยวาจาให้โจทก์มีสิทธิเก็บกินในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตลอดชีวิตของโจทก์ เพื่อเป็นการตอบแทนในการที่โจทก์ยกที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้นให้แก่จำเลยซึ่งเป็นบุตรของโจทก์ จำเลยจะมีผลประโยชน์จากสิ่งปลูกสร้างโดยได้เงินกินเปล่าจากผู้เช่า ส่วนโจทก์มีรายได้เฉพาะการเก็บค่าเช่าเท่านั้น ข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อตกลงพิเศษอย่างสัญญาต่างตอบแทน ก่อให้เกิดบุคคลสิทธิแก่โจทก์ในอันที่จะเรียกร้องให้จำเลยไปจดทะเบียนสิทธิเก็บกินนั้น トラบโดที่จำเลยผู้เป็นเจ้าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างยังมีได้โอนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้นให้แก่บุคคลอื่น โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้บังคับจำเลยไปจดทะเบียนสิทธิเก็บกินได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๖๗/๒๕๔๒ แม้ตามข้อกำหนดพินัยกรรมมิได้ระบุให้จดทะเบียนสิทธิเหนือพื้นดินต่อเจ้าพนักงานก็ตาม แต่ที่ระบุให้โจทก์มีสิทธิอยู่อาศัยในที่ดินได้ชั่วชีวิตของโจทก์ สิทธิอยู่อาศัยดังกล่าวจึงเป็นสิทธิเหนือพื้นดินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๑๐ และเป็นทรัพย์สินซึ่งโจทก์ได้รับมาตามพินัยกรรมโดยชอบ โจทก์จึงชอบที่จะใช้สิทธิให้จำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกจดทะเบียนสิทธิเหนือพื้นดินให้แก่โจทก์ได้เพื่อให้โจทก์มีสิทธิบริบูรณ์ตามข้อกำหนดในพินัยกรรมตามวัตถุประสงค์ของเจ้ามรดก โดยการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๙๙ วรรคหนึ่ง

คำถาม บุคคลผู้เช่าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด จะต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วยหรือไม่

คำตอบ ต้องรับผิดชอบด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๕๒ ประกอบด้วยมาตรา ๑๐๘๐ และมาตรา ๑๐๘๗ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๑๔/๒๕๓๔ แม้ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายร่วมกับจำเลยที่ ๒ ในเช็คพิพาทจะเป็นลายมือชื่อปลอมของจำเลยที่ ๓ แต่ไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่ออื่น ๆ ในตัวเงินนั้นตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๐๖ เช็คพิพาทจึงยังเป็นเช็คที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อจำเลยที่ ๑ ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามเช็คพิพาท แม้จะเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนจำเลยที่ ๓ เข้ามาเป็นผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ แต่จำเลยที่ ๓ ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ก็ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๕๒ ประกอบด้วยมาตรา ๑๐๘๐ และมาตรา ๑๐๘๗

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๗๕๔/๒๕๓๘ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๘๗ ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องให้ แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด และตามมาตรา ๑๐๕๒ บุคคลผู้เข้าเป็น หุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนย่อมต้องรับผิดในหนี้ใด ๆ ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็น หุ้นส่วนด้วย ดังนั้น จำเลยที่ ๒ จึงต้องรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะมาเป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ด้วย

คำถาม ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนได้ออกจากหุ้นส่วนไปแล้วจะต้องรับผิดในหนี้ ที่ห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนหรือไม่

คำตอบ ต้องรับผิดเพียงสองปีนับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๕๑, ๑๐๖๘ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๔๔/๒๕๓๔ จำเลยที่ ๔ เคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างจำเลยที่ ๑ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด) แม้ออกจากหุ้นส่วนไปแล้วก็ยังคงต้องรับผิดในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้ เกิดขึ้นก่อนที่ตนจะได้ออกจากหุ้นส่วนไป ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๕๑ และมาตรา ๑๐๕๒ จำเลย ที่ ๔ ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการจึงต้องร่วมรับผิดกับห้างจำเลยที่ ๑

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๐๐/๒๕๓๓ จำเลยที่ ๕ เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล จำเลยที่ ๑ ในขณะที่จำเลยที่ ๑ เป็นหนี้ค่าซื้อตัวโดยสารเครื่องบินโจทก์ แม้อีกหลังจำเลยที่ ๕ ได้ ออกจากหุ้นส่วนไปแล้วก็ยังคงต้องรับผิดในหนี้ซึ่งจำเลยที่ ๑ ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออก จากหุ้นส่วนไปภายในกำหนดสองปีนับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พยานิชย์ มาตรา ๑๐๕๑, ๑๐๖๘

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๗๗๙/๒๕๓๓ จำเลยที่ ๑ เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นหนี้ค่าภาษีอากร ในรอบระยะเวลาบัญชี ปี พ.ศ.๒๕๒๕ ถึงปี พ.ศ.๒๕๒๖ ต่อมาจำเลยที่ ๒ ได้เข้าเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วน ผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ จึงต้องร่วมรับผิดในหนี้ดังกล่าวด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพยานิชย์ มาตรา ๑๐๕๒ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ ดังนั้น แม้อ้อมมาจำเลยที่ ๒ จะออกจาก การเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ไปแล้วก็ตาม เมื่อการออกไปดังกล่าวยังไม่เกิน ๒ ปี โจทก์ยังมีอำนาจฟ้องให้จำเลยที่ ๒ รับผิดในหนี้ของจำเลยที่ ๑ ได้ ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพยานิชย์ มาตรา ๑๐๖๘ ประกอบมาตรา ๑๐๗๗ (๒), ๑๐๘๐, และ ๑๐๘๗

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๐๓/๒๕๓๓ จำเลยที่ ๓ เคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ถึงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๒๖ โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๘ ก่อนครบกำหนด ๒ ปี นับแต่จำเลยที่ ๓ ออกจากหุ้นส่วนผู้จัดการ จำเลยที่ ๓ จึงยัง คงต้องรับผิดในหนี้ของห้างอยู่ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพยานิชย์ มาตรา ๑๐๖๘, ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๐๑/๒๕๓๔ เมื่อหน้าที่ให้รับผิดชอบเป็นหนี้ซึ่งจำเลยที่ ๑ ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่จำเลยที่ ๒ ออกจากหุ้นส่วนไปยังไม่เกินสองปี โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้รับผิดชอบได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๖๘

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๓/๒๕๓๗ จำเลยที่ ๒ โอนหุ้นให้แก่จำเลยที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๗ และนำไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสำนักทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ ต้องถือว่าจำเลยที่ ๑ ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างจำเลยที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ และโจทก์ไม่ได้แจ้งการประเมินภาษีอากรให้จำเลยที่ ๒ ทราบ คงแจ้งไปยังจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในขณะนั้น ดังนั้น การที่โจทก์มีหนังสือเตือนไปยังจำเลยที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๙ และวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๐ เพื่อให้ชำระเงินภาษีที่ค้างอยู่โดยหนังสือเตือนดังกล่าวไม่ปรากฏว่าได้ระบุแจ้งผลการประเมินตามรายการอกรสง่าแดง หรือมีรายการแยกแยะเป็นรายละเอียดภาษีอากรที่จะชำระเอาไว้อย่างไร จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการแจ้งการประเมินภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร แต่เป็นเพียงหนังสือทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามปกติดังเช่นนี้ทั่วไป เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๐ อันเป็นเวลาภายหลัง ๒ ปี นับแต่จำเลยที่ ๒ ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ดังกล่าวตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๖๘ โจทก์จึงไม่มีสิทธินำหนี้ดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้ล้มละลายได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๑๑/๒๕๓๑ ส. เคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. จำเลยที่ ๑ และออกจากการเป็นหุ้นส่วนเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๖ ความรับผิดชอบของ ส. อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างจำเลยที่ ๑ ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ ส. ออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปีนับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน คือ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๘ ซึ่งตรงกับวันเสาร์และในวันรุ่งขึ้นที่ ๒๘ ก็ตรงกับวันอาทิตย์อันเป็นวันหยุดราชการตามประเพณี เมื่อโจทก์นำคดีมาฟ้องในวันจันทร์ที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๘ จึงถือได้ว่ายังอยู่ภายในระยะเวลาสองปีอันเป็นเงื่อนไขตามกฎหมายที่ ส. ยังมีความผูกพันเกี่ยวกับหนี้สินของห้างจำเลยที่ ๑ ที่ ส. จะต้องรับผิดชอบ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๑๓/๒๕๒๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๖๘ ไม่ใช่เรื่องอายุความ แต่เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่ออกจากหุ้นส่วนให้รับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน บทบัญญัติดังกล่าวไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน คู่กรณีจึงอาจตกลงเป็นอย่างอื่นได้ เมื่อจำเลยทำสัญญายอมรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนที่มีอยู่ก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนทั้งหมด ข้อตกลงดังกล่าวก็มีผลใช้บังคับได้

คำถาม หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนนั้น ความรับผิดชอบระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองจะเป็นอย่างไร

คำตอบ ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเองต้องบังคับตามสัญญาหุ้นส่วนมีคำพิพากษาฎีกา
วินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๔๔/๒๕๓๗ โจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยได้ร่วมกันประกอบกิจการค้า
โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีโจทก์เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ โจทก์จำเลยลงหุ้น
เป็นเงินสดคนละ ๒๔๕,๐๐๐ บาท ในการดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าว จำเลยสอดเข้าไป
เกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ต่อมา โจทก์จำเลยตกลงหยุดกิจการ แต่มิได้จดทะเบียนเลิก
ห้างหุ้นส่วน โจทก์จำเลยได้ตกลงแบ่งทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนกันไปแล้ว ต่อมากรมสรรพากรมีหนังสือ
แจ้งให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลพร้อมเบี่ยปรับเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๗๒๙,๐๐๘
บาท โจทก์ได้ผ่อนชำระเงินจำนวนดังกล่าวแก่กรมสรรพากรไปแล้ว จำเลยจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่า
ภาษีเงินได้นิติบุคคลดังกล่าวครึ่งหนึ่ง เป็นเงินจำนวน ๘๖๔,๕๐๔ บาท

จำเลยให้การว่า จำเลยเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดย
รับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินที่จำเลยลงหุ้นคือ ๒๔๕,๐๐๐ บาท หากจะฟังว่าจำเลยสอดเข้าไปเกี่ยวข้อง
จัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็เป็นเรื่องที่จำเลยต้องร่วมรับผิดชอบชำระหนี้ต่อบุคคลภายนอกโดยไม่จำกัด
จำนวน แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน จำเลยต้องรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินที่ลงหุ้น

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เห็นว่าการที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังกล่าวก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วน
จำพวกจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน เพราะหน้าที่ดังกล่าวเป็นของ
หุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดหนี้ระหว่าง
ห้างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอกได้ ฉะนั้นหากหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการ
งานของห้างหุ้นส่วน ก็ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยไม่จำกัดจำนวน บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติ
เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอก เนื่องจากบุคคลภายนอกอาจไม่ทราบว่าผู้ใดเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ใด
เป็นหุ้นส่วนจำพวกใด ส่วนระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนทราบดีอยู่แล้วว่าผู้ใดเป็น
หุ้นส่วนจำพวกใดและมีหน้าที่อย่างไร หากยินยอมให้มีการกระทำผิดหน้าที่ ผู้ที่ให้ความยินยอมไม่มีสิทธิ
จะอ้างกฎหมายมาตราดังกล่าวขึ้นบังคับผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันอย่างบุคคลภายนอกได้ กรณีของผู้เป็น
หุ้นส่วนด้วยกันต้องบังคับตามสัญญาห้างหุ้นส่วน

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ